

BØRSEN.

Brandert med en ordentlig bjørn på



■ AVISEN | Af Tobias Matthiesen

17. MAR. 2016

Eksklusivt for kunder

Litteraturnørden Frederik Plum har med inspiration i studier af den russiske drukkultur kreeret sin egen vodka, Den Klodsede Bjørn. I dag har han foruden den prisvindende vodka to spiritusbutikker med sin kone, Naja Olesen

Skyld. Skam. Smerte. Livet er grufuldt" står der på en meterhøj hvid plakat med skrå sorte bogstaver. Ordene er de første, kunderne møder i spiritusbutikken Den Sidste Dråbe, som Frederik Plum og Naja Olesen netop har åbnet i Torvehallerne i Indre København.

"Det er russisk kultur i en bouillonterning," forklarer vodkamager Frederik Plum om citatet, der er hentet fra værket "Eugen Onegin" af en af Ruslands største poeter, Alexander Pusjkin.

"Russisk kultur er mørk og trist, men også skidesjov. Det er så ekstremt, at det bliver tragikomisk, og det tror jeg også, danskerne kan relatere til med vores sorte, nordiske ironiske humor," fortæller Frederik Plum om valget af citatet, der deler vandene i det mondæne Torvehallerne.

Nogle gæster går forfærdet derfra, mens andre godt kan se ironien, der tilmed bifalder forretningens galgenhumoristiske navn Den Sidste Dråbe.

Passionen for russisk drukkultur er ikke tilfældig. Da Frederik Plum læste litteraturvidenskab på universitetet, sagde han "Na zdarovya" til en lang række drikfældige russiske forfattere, og i dag har den 32-årige akademikerlitterat kastet sig ud i et vodkaeventyr.

Den Klodsede Bjørn hedder Frederik Plums kreation: en håndlavet, ufiltreret vodka på en blanding af dansk byg- og hvedemalt, lavet i mikrobatches på 75 liter. Det startede som øleksperimenterende hjemmebryg i køkkenet i lejligheden på Nørrebro og endte med en velvoksen vodka, der i 2015 vandt guld ved den tyske spiritusmesse Destille Festival Berlin og senest har vundet guldmedalje i Chicago hos Beverage Testing Institute.

Drik for at blive en del af folket

Frederik Plum interesserer sig ikke bare for kedeleksperimenter, maltkonstruktioner og destilleringsprocesser. Han er interesseret i historien bag selve spiritussen, som afspejler den kultur, den er en del af.

I Frankrig har de en cognackultur, der handler om æstetik, smagsnoter og om at løfte sproget omkring spiritussen. At vende bevidstheden udad. I både russisk og dansk alkoholkultur handler det om at vende bevidstheden indad. At drikke sig ned for at blive en del af folket.

"Man finder samme folkelige drikfældighed i det nordiske bælte. I England, Skandinavien, Rusland og Japan er der samme folkelige kærlighed for binge drinking, som det hedder på engelsk, når du drikker klar sprit, og du drikker for at blive en del af folket. Til julefrokosten forsøger vi at slippe af med titler og økonomi, og der skal vi bare være fælles. Russerne har også en helt ekstrem folkelighed, ironi og mørksind," fortæller han og ser dermed mange ligheder mellem danskerne og russerne.

"Vodka, som russerne og japanerne bruger den, er ikke nydelse, den er renselse. Der er ikke et kæmpe sprog om det. Det er ligesom snaps. Du shotter det, og så forstår du det. Det er no bullshit ligesom vores danske bonderøvs kultur. Du drikker det, bom, så er du sammen," forklarer han.

Med fare for at sprogbruget nu alligevel bliver lige lovlig raffineret, kan man betegne Den Klodsede Bjørn som håndlavet på små portugisiske kobberkedler hos mikrodestilleriet Trolden i Kolding. Den er ufiltreret, destilleret tre gange, og altså ikke forfinet 100 gange, som de russiske vodkaer, der skal smage af mindst muligt. Den Klodsede Bjørn kan smages.

"Men du græmmes eller sammentrækkes ikke som ved finsprit, det er sødligt. Den har lidt gransmag, brødsmag, er lidt kornet," forklarer Frederik Plum, der siger, at den går bedst til vodka-

martini, skaldyr og rogn.

"Køleskabskold til en stenbiderrogn er næsten farligt. Kulden bringer lige spritten lidt ned, og den har en sødme, der gør, at folk som ellers overhovedet ikke vil røre snaps og vodka, bare sidder og tæsker dem."

Spejdersprut og russiske ølhunde

Frederik Plum har leget med alkohol, siden han var ung. Inspirationen kom i første omgang fra hans storebror, som var spejder. Når spejderne kom op i de højere kredse, begyndte mange på alkoholproduktion i spejderhytterne.

"Min ven Simon og jeg gik dengang ned i Matas og

købte en hjemmebrygpakke. Simon havde fundet sin fars gamle vinballoner. Vi gik hjem og lavede noget forfærdeligt rævepis. Vin på pulverform. Du fik noget pulver, hældte vand og gær i, og så kom der vin. Det gav mig en helt klar idé, om hvor nemt det egentlig var," fortæller Frederik Plum.

Og i dag er det faktisk blevet endnu lettere.

"Jeg kan gå ind på nettet og blande 16 typer malt og bestille en blend."

Men før det blev så let, måtte han i hjemmekøkkenet koge en øl op i sin elkedel og prøve sig frem. Frederik Plum ser ikke sig selv som opfinder. Han opfinder ikke noget. Han havde egentlig bare registreret, at der manglede noget på vodkamarkedet, og med en ny form for sammensætning og historiefortælling kunne der opstå noget fedt.

Vodkamarkedet består i hans øjne enten af gigabrands som Smirnoff, vodkaer uden noget reelt brand, eller mindre og mere eksklusive vodkaproducenter med nyrige russiske navne som Purity eller Diamond.

"Rent sprogligt pisser det mig af. For jeg vil gerne have noget, der er jordnært. I navnet "Den Klodsede Bjørn" er der et ø, du ikke kan oversætte. Og du kan ikke oversætte ordet klodset. Det er for at tage det ned på talesprogsniveau med nogle dårlige ord, der minder folk om virkeligheden."

Den Klodsede Bjørn er et billede på, hvad vi alle bliver, når vi drikker vodka. Og hvad vi egentlig gerne vil blive, men måske ikke altid tør indrømme over for andre, fordi det kan lyde primitivt at sige, at man bare gerne vil være fuld. Når man sætter et dyr som billede på det, vi ikke tør tale om, bliver det pludselig lettere at snakke om.

Og så er ansigtet på bjørnen tegnet efter den franske crooner Serge Gainsbourg.

"Han var en kæmpe drukmås. Han så altid sådan ud," fortæller Frederik Plum og peger på ansigtet af bjørnen på etikken.

"Rimelig stiv, men alligevel som om han ville have et glas mere. Det er bare den brandert, man ikke må tale om."

Som i danske folkeeventyr er der også fabeldyr i russisk litteratur. Med Stalin blev den russiske kultur syg, og dermed blev dyrene også syge. Forfatteren Mikhail Bulgakovs lille roman "En hunds hjerte" fra 1925 handler f.eks. om et kuldsejlet sovjetprojekt, hvor en overlæge kommer en del af en menneskehjerne ind i en hund for at lave det sovjetiske menneske.

"Problemet er, at han tager hjernen fra en kriminel. Hunden bliver menneskelig og rejser sig op, men så begynder den at drikke, ryge, hore og gamble, og den er fuldstændig fucking umulig. Hunden er den russiske kultur," siger Frederik Plum.

Demokratidruk og alle tiders Vladimir

Sproget er vigtigt for Frederik Plum og hans kone Naja Olesen. Sproget skal bringes ned til folket. Fin spiritus er ikke kun for velhavende midaldrende mænd, der går til cognacsmagninger. Det er for alle. Naja Olesen og Frederik Plum kan vel bedst beskrives som spiritusmissionærer på en demokratisk mission for at udbrede glæden ved fin spiritus til folket. Selve vodkaen er på den måde demokratisk i sig selv.

"Det, der sker, når du drikker, er, at dit sprog ryger lavere og lavere ned. Til sidst kan du ikke engang tale, og så er du i ét med alle. Japanske forretningsmænd drikker, til de er helt nede, og Vesten ville sige, at det er sygeligt, men russere og danskere gør det også. Det er ikke kun for at forsvinde fra hverdagen, det er også for at ryge ned på et niveau, hvor alle er ét. Du mister sproget, og så bliver du fælles menneskelig. Du ryger ned på det laveste sprog, som er det, jeg synes, er det mest ærlige og kropslige," siger han.

Den vigtigste kunstneriske inspirationskilde er den folkelige sanger Vladimir Vysotskij (1938-1980), russernes Poul Dissing, som Frederik Plum også skrev speciale om på litteraturvidenskab.

"Han døde ung af druk. Han var den tredjemest elskede russiske mand nogensinde sammen med Gagarin, den første mand i rummet, og general Zjukov, der smadrede nazierne. Der er tre mænd i russisk historie, der forener dem. Alt andet er russerne uenige om."

Vladimir Vysotskij var en mand af folket, der "sang om vodkakulturen, ligesom Poul Dissing synger om vores øl og snapsekultur." Hans musik var ulovlig, og derfor levede han ikke en offentligt kendt tilværelse med en officiel indtjening. Men han kørte alligevel Mercedes som en af

de få i Moskva og havde heldigvis støtte i KGB's hovedkontor i Moskva, som beskyttede ham - også når mindre, lokale KGB-afdelinger var efter ham.

"Han kunne det, som Bob Dylan gerne ville: Han var en hjemløs, som ingen kendte, men som alle kendte. I Moskva kunne han godt være en Bob Dylan, der bare vandrede rundt med en guitar på ryggen," fortæller Frederik Plum, der tit hører hans musik, selvom Vysotskij ifølge Naja Olesen "ikke er så stor en skønsanger".

"Vi hørte det næsten under hele graviditeten," fortæller Naja Olesen om dengang for tre år siden, hvor hun ventede barn med Frederik Plum.

"Det startede som en practical joke, at Frederik begyndte at kalde den ufødte baby for Vladimir. Jeg svor, at det skulle barnet aldrig nogensinde hedde."

Da han blev født på navnedagen for Valdemar, gav hun efter.

"Og det er vokset på mig nu," smiler Naja Olesen. Toårige Vladimirs initialer er endda kommet på vodkaflasken oppe i højre hjørne af etikken, hvor der ifølge Frederik Plum manglede noget skrift. V.A.M.P. står der nu for Vladimir Asbjørn Munk Pedersen, som endnu har til gode at smage sin forældres spiritus.

"Han har ikke smagt vodkaen endnu, men han ved godt, hvad vodka, øl og vin er. I vuggestuen siger de, at han bruger meget tid på at sætte ting på hylder."

Tømmermændsdage er rigtig fridage

I Frederik Plum og Naja Olesens kælderbutik på Jægersborggade, hvor de første gang åbnede Den Sidste Dråbe, hænger de russiske koryfæer på væggene og står på hylderne side om side med vodkaflaskerne. En Argon-pladespiller slår stemningen an i den lille, mørke butik, og for 140 kr. kan kunderne købe en Vysotskij-plade, der ifølge indehaverne er "god til østeuropæiske cocktailparties."

Det er heller ikke til at komme uden om Ruslands vel nok største forfatter nogensinde, Dostojevskij. Han var også optaget af russernes drikkældige natur og store kærlighed for den klare spiritus. Han skrev, at vodka var forbundet med det guddommelige og det geniale, som paradoksalt nok ligger gemt i det usunde og det dødelige. Man drikker sig ned til genialitet.

"Genialitet er en fælles menneskelig ting. Dostojevskij er kendt for at tale alle tunger. Han er ikke kendt for at være én genial forfatter, der sidder deroppe og skriver noget, vi skal lytte og lære af. Han er kendt for at skrive om luderen, lommetyven og morderen," fortæller Frederik Plum.

Selv dét, mange mennesker oplever som den virkelige pris at betale for at drikke vodka, de bankende tømmermænd dagen efter, bliver hyldet i den russiske litteratur. Frederik Plum sætter også personligt pris på tømmermændene.

"Det er også tømmermændene, jeg går efter. Carte blanche til, at i dag må jeg gerne bare se fjernsyn. Det har jeg rigtig meget brug for i vores virkelighed. Hvis jeg vågner op en søndag og ikke har tømmermænd, så shit, så skal jeg ud i Dyrehaven med den lille, og så skal jeg lige i Silvan og have bygget noget færdigt, og så på Facebook og ud og besøge en ny restaurant," forklarer han.

"Tømmermændsdage er rigtig fridage. Du har ikke noget virvar i hovedet."

Da Frederik Plum var yngre, kunne mange dage gå med druk. I dag er det i langt mindre målestok, men han holder alligevel fast i sin kærlighed for at drikke sig ned.

Dostojevskij siger, at alle geniale mennesker enten er gamblere eller drikker som et hul i jorden. Hvem er du selv af de to?

"Begge dele tror jeg. Det hænger sammen. Det er at gamble at drikke voldsomt. Du kommer ud af kontrol."

© Dagbladet Børsen

Ifølge lov om ophavsret er det kun tilladt at tage én papirkopi til privat brug. Yderligere kopiering må kun ske efter aftale med Dagbladet Børsens chefredaktion. Henvendelse skal ske til Peter Utzon på e-mail: peut@borsen.dk

TT

Copyright © 2016 Dagbladet Børsen A/S